

1205

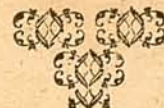
KETSEG TORKABOL
KIHATLOLE-
LEK.

1. Sam. 2. 6.

A' Jehova pokolra vét, és ismét fel-hoz.

*Prédicáltatott a' Sáros Pataki Ecclesiában, Szent
Lukács Evangeliumának rend szerént- valo ma-
g yarázása közben, Urvacsorájának ki-
szolgáltatásakor. 25. Auguszt
1658-ben.*

MEDGYESI PAL által.

SAROSPATAKON,
Nyomtatott ROSNYAI JÁNOS. által.

Méltóságos és Fényes FEJEDÉ-

LEMNEK

RAKOCI GYÖRGYNEK;

Erdély Országának Fejedelmének, Magyar
Ország Réseinek Urának, és Székhelyek
Ispánjának; nékem kegyelmes Uramnak:
szerencsés győzedelmes birodalmat, és
minden kegyelemben bővölködést.

KE G Y E L M E S U R A M,
Nagyságod előtt merek bátorsággal megjelenni, e K E T S E G
T O R K A B O L K I - H A T L O
L E L E K K E L. Melynek mi-
helyt ki bocsátására magamat el-
szántam, azontúl a' Nagyságod Méltóságos Neve
őtlött elmémben, hogy az alatta' bátorságos paisa-
lat lásson nap fényt. A' Nagy Ur Isten, ki magát a'
tiszt szívből cselekedett tisztúnknek kedveléséből,
és minden egyéb tökéletességében nekünk követ-

Matth. 5.
v. 48.

A 2

nünk

ELŐLÉFARO BESZED.

nünk parancsolja, vessé Lelkenek fel gerjesztő tűzét, a' Nagyságod lelkében, hogy oly kegyelmességgel, s igaz jó indulattal lássa s vegye, a' minémő illik az életnek beszédéhez, és a' minémővel bemutatattatik.

Nem olly gondolat inditot, hidgye Nagyságod, engem erre, mint ha oly ítéletben volnék hogy a' Nagyságod Gilead-jában, a' lelki Oktatásoknak s Vigasztalásoknak ilyen, sőt ennél-is háthatobb Balsamuma nem folya: mert ki vagyok én? Hanem visel elsőben, a' Nagyságodhoz való nagy buzgólag: melyben még eddig semmi időben, Isten igazgatásából meg nem szüntem.

Továbbá, ugyan tisztetemre tartozando dolognak is tartottam ezt, melyben több már husz éztendejénél joval-is, hogy Méltóságos szerelmes Lelkei b. e. édes Attya, Eöcse, s még Isten nagy irgalmaságából életben lévő meg-becsülhetetlen jó Anyja, és rész szerént maga Nagyságod környül-is, méltatlanfágomban foglalatoskodom.

De kiváltképpen, mivel a' bölcs Istennek igazgatásából, én sorfómban esett volt, Nagyságod és mi, sok jó szerencséink s boldog állapotunk után, keserves keresztneknek s próbáinknak (mely

ELŐLÉFARO BESZED.

(mely állapotoktól soha egy Szerelmessé-is Istennek nem lehetet úres, a' fattyak lévén effelek nélkül, Sid. 13. 8. mint szent Pál mondgya) szomorú ki-ábrázása, azokban a' J A J J O Kban, mellyek már szem előtt vannak. Vajha a' nagy kegyelmő Isten, méltoztatnék sok keserő Könyhullatásink után való ujjabb meg-vidulásinknak prädicállásában-is résztadni, és viszont örömnnek Hirdetőjévé tenni, meg-kegyelmezvén, égben kiáltó sok bűneinknek. Melyre hogy maga, a' könyörüllő nagy Ur Isten ut nyisson, meg-hajtom én térdeimet, a' mi Urunc Jésus Christus Attyához. Amen! Eph. 3. 14

Nagyságodnak alázatos szolgálója

MEDGYESI PAL.

Luc. XV. a' 11-dik versétől a' 18-dikig.

11. Egy embernek vala két fia.

12. Es monda az ifjabbik az atyának: add ki én-
nekem a' jókból az én részemet. Annak-okaért a' meg-
osztá köztök a' jókat.

13. Nem sok napok után pedig, mikor mindene-
ket egyben rakot volna az az ifjabbik fia, megszö-
ne idegen tartományban, és ott el-tekodlá minden ja-
vait, mivel nagy tekodlással el-vala.

14. Minek-utánna pedig mindene-
ket el-fogyatott volna, iámada nagy chség abban a' tartományban, és
meg kezdte fog yatkozni.

15. Es el-menvén adá magát, annak a' tartomány-
nak egy lakosához, ki el-küldé azt az ő mezejére, hogy
őrizné a' disznokat.

16. Es kívánja-vala meg-tölteni az ő gyomrát a'
disznók eledelével, mellyet azok esznek-
vala; de azt is
senki nem adja vala.

17. Es mikor magában szállott volna, monda: me-
nyi bére-
si bővölködnek az én atyámnak kenyérrel? En
penig im ehel halok, veszek-el.

Peldabeszédnek vagy Hasonlatosságnak
jegyzésén. f. példázatján czikkelyenként,
(mellyet harmad nappal ez clőt végben vit-
tem)

2 KETSEG TORKABOL

tem) már nem csüggedzvé; tovább való *Elmélkedé*re igyekezzünk. Hogy boldogabbol mehecsünk Isten segítségéből elő; ércsük-meg még-is közönséges fel-tölt célját Idvezetőnknek, bizonyos köles helyett, az értelemre.

A' mi Urunk Jésus Christus, csak az akarja e' Példa-beszéd által, e' széles világon mindenütt a' nagy Bűnösöknek ki-hirhezteni, a' mit János Evangelistánál mond: Ján. 6. 37. *A' mit ad nekem az én atyám, én hozzájő, és a' ki én hozzájő, ki nem úzom az ajtón.* Ifjémet szent Maténál: *Jöjjetek hozzám mindenek, kik meg-fáradtatok, és meg-terhelettek, és én meg-nyugotlak titeket.* March. 11. v. 28.

Kettő a' dolog az el-olvasott Igékben: 1 ez Tékozló Finak *Eseti*; *ψ. 11, 12, 13, 14, 15, 16.* 2 *Fel-kelefe*; *ψ. 17, &c.*

Eseti-is kettőben vagyon: 1 *Bűnben* *ψ. 12, 13.* 2 *Fel-szélben* *ψ. 14, 15, 16.*

Fel-kelefe két karban áll: az 1 csak *kezdeti* vagy *eredeti* annak *ψ. 17*; a' 2 a' *Derekn*, a' több következő versekben. E' mi leczkénkben csak az *Kezdet* említertik.

Fogjunk a' dologhoz már Isten segítségéből ezek szerint, mellyek nekünk fok idve séges *Tanúságokra* nyitnak utat. Segéljen a' mi kegyelmes Istenünk bennünket! Amen!

Egy embernek vala két fia. Es monda az Ifjabbik az Atyának: ad ki ennékem a' jökből az én részem. Itt kezdődik ez Ifjunak *Eseti*, először-is *Bűnben*. A' Bűn itt nem egy, hanēbokros: Ugy-mint Először, hogy im ki-kivánczik az Attya keze alól, meg-unta a' jó fenytéket, s csak ki-is veti majd ha szerét tcheti, a' nyakából. Melyből meg-

KIHATLO LELEK.

meg-tetfzik hogy szabados élet szerető nemtelen fi volt: ez: csak hogy birt még e' koráig az attya véle, zabolán hordozhatta még; de régen ez előt ki mutatta volna foga fejerét. Ugyan-is miként a' jó iak fiak az ő Szülőjüknak hasznos jó fenytéket mint a' drága kénecet úgy becsülik, el-rejtik azt magoknál, azt mondgya Salamon: *őri.* Prov. 7. 1. *zík az ő attyok parancsolatját mint a' szemek fenyté; elnem.* 2 és 6. 1. *haggyák az ő annyoknak tanítását, szívekre kötik azt szüntelen.* v. 20. 21. *nöl, nyakokban hordozzák, mint valami nyakba vetőt.* v. 22, 23. *Valahova menendnek az a' vezérek, aluttokban az őrizőket, fel-serkentekben azzal beszélgetnek. Mert szövének a' parancsolat, és a' tudomány világozság, és az életnek uta, a' tanító feddése.* Mellyeket-is mind az Istennek Lelke ad-ki a' jó magzatok felől: a' szerént ellenben, a' nemtelen Fiaknak nincsen semmi terhebb mint hogy mástul kell függenick, merő azon ma lom kö f-rabság az, az ő nyakokában. Melyhez képest, éjeli nappali minden gondolkozások fejek törése azon vagyon, miképpen szeghecsék-ki mentül hamarébb a' jármot, és szabadon, szájok izent élhesienek. Így eük osztrán meg a' miket Salamon ezek felől is mond ugyan a' Péda beszédekben: *A' bölcs jó szó,* Prov. 10. 1. *fogado fenytéket alát nevedett fi, örvendeztet az ő attyát; a' bolond fia pedig keserűségére vagyon az ő annyának.* A' Prov. 29. *veszszó és dorgálás bölcseséget ad: de a' magának bocsáttatott* v. 15. *gyermek, meg-szégényeti az ő annyát: hollok vájják-ki, karo-* Prov. 30. *ban, akasztófan, föld színén, szemét, és a' keselyő fia szag-* v. 17. *gatja-el-rejtét: Második Bűne e' meg-szélhült Ifjunak, hog' édes Vén Attyát, erőtelen öreg állapattyában farban-rugja, nem hogy minck-utánna már őtet fel-tartotta, szárnyára repétette, valamit a' kölcsönben viszsa fizet-*

Fränz.
Hist. Ani-
mal. Part.
2. cap. 8.
de Cico-
nia.

Genes. 47.
v. 12.

ne, segítené gyámoléráná édes Attyát öreg vén korában: aláb-valová tévén magát az oktalán állatoknál, kik közöt a' *Gollya* fiak, mint felőlők a' Természetről írók jelentik, meg. Öregedett Attyokat annyokat nem könnyen bocsátják ki is fészkekből, hanem ők hordnak ennink innok azoknak. Bezzeg más indulattal viselte magát amaz istenfélő fiu, a' Joseph, az ő öreg attyához a' Jacobhoz: kit magához Egyiptusban maga szekerin a' költségén alá vitetvén a' nagy drágaságkor, a' leg jobb földön telepétette meg minden magával, és a' nagy hoszszas éhség alatt, *mint a' kis gyermekeket*, (igy szoll a' Sz. Lélek) az az szintén olly nagy gondviseléssel f. édesdeden panasz és unadalom nélkül táplálta őket. Eötödik parancsolat ellen-való nagy véték ez ellen cselekedni a' háládatlan Magzatokban. Harmadik Bűne, hogy im nem csak el-hadja édes vén Szüléit, hanem a' mit vénkori erőtelen idejekre ifjanta gyűjtöttek f. tartogatnak is, ki vonzza torkokból. *Add ki ugy mond, az én részem a' keresményből.* Háládatlan gonosz fi, mellyik az te részed? kopotté meg valaha markod az édes Szülék gyűjteményeknek keresetiben? szántásban, kapálásban, egyéb raborában törté fel tenyered; holot még eddig csak kélsz költöttél, f. a' fuvo széltől is oltalmaztanak? E' már nem csak az Eötödik, hanem a' Nyolczadik Parancsolat; *Ne lopj*, f. öt a' Harodik ellen is: *Ne ölj* vagon: mert azt mondja Salamon: *A' ki megpusztítja, attyát vagy annyát, el tékozlja javaikat, f. még is azt mondja, nem vétet; társa az öldöklőnek.* Negyedik legeg derekasb Bűne, az 13-dik versben vagon: *meszszére méne távolvó lévő tartományban, somindenét el-tékozlá, mivel nagy tékozlással*

lással él vala. Ha ez bűnét ez Tékozlónak, csak így magán f. könnyededen gondoljuk, veszélynék láczik ez inkább, mint bűnnek; de rázogafluk meg csak ez szokot: *nagy tékozlással él vala*; melléje tévén a' Bática *commentariussát* magyarázatját az 30-dik versből; *el-fecsérlette ez a' te fiad a' te javaidat a' kurvákkal.* Azért minden bűnt, valamelyet el-tudsz gondolni e' féle el-vetemedett bő költségő, buja, istentelen, szájára cefszett Ifju felől, mind ide, tudd, mind beléjek zabárlot volt ez torkos Bor-fák. Egész élete csak a' fok dorbézőlás, zengés bőgás, hejehuja, visítás, ujjogás, nyálaskodások, fajra fajra beszédek, rut trágárkodás, éber rágas, szörnyű szitkok ártok, kárkodások, fenekedések, marka kópések, kérkedések, tő-kéltetlen barátság hányások, egy más nyalása szopása, javainak helytelen helyre ajándékozása, fecseklési, lovak illetlen mustráltatása, nyakok szakartában való nyargalása, szörnyű puska és ágyu ropogások, fajtalan szökések, paráznságok, verekedések, öldöklések, f. ez széles világon minden istentelenségek. Mellyeket, végre is nem ő hagyot-el, hanem azok ötet, meg-ürülvén a' feltehetőbb-való pazarlás miat, tarfolya.

Lászuk már *Veszélyben esését* is ezen veszedelmes Fiunak. Melly is mint Bűne, ágas bogas. Az 14-dik, 15-dik, 16-dik versekben szoll a' felől az Evangelista: 1. El-kél mindene, idegen földön lévén, meszszére igen hazájától: nines kihez bizzék, nines egygyetlen egy jó akaroja, tőkéletlen baráti mind oda hagyták, ráyul kaczagják. 2. Igen nagy éhség támadván abban a' tartományban, nines e-ledele, meg-fogyatkozot felette igen, senki semmivel nem segíti, tarthatná csak ki ki magát a' nagy szükségben.

B. 2

Láttad

Láttad volna itt, a gögös ifju, mint alá csapta volt fülét, mint sopánkodot, sohajtozot, siránkozot: nem győztél volna halgatni fűtű fok istenkedését, házról házra csak holmi alá-való emberek után-va fogorgást eledelért; de hijában, mert el-hatalmazot a' nagy éhség. A' kinek meg-efet volna szíve rajta, nem volt mit adni; a' kinek volt, vagy ki czokigatta, vagy ha kicskét nyujtot-is, fok szemre hányással, orezázással adta. 3-dik Veszéllye, hogy a' kényes gyengén tartot Urfi, *Diszno Pásztorrá léfzen*, álla ugy-mond, annak a' tartománynak egy lakosához, ki el-küldé azt hogy legeltetné a' disznokat. Nosza már, hanem kelle a' friss palota, kellyen a' bokor erdő buvás, disznokalma! De ához-is mint jut, ércsük-meg. *Alla* így írja szent Lukács, vagy adá magát egy lakoshoz. A' Görög Ige *ἐκκαλεῖται* tulajdoul, hozzá ragada, a' καλεῖται, honnan ez szó cred, enyvet tévén. Nem amugy tisztettség-gel állott azért ez Disznos emberhez, hogy meg-fogadta volna alkalom szerént őtet, hanem rá kötötte magát, addig f-addig fogorgot utánna, hogy az ofztán nem vethetvén el magáru, disznai mellé adta, holot bár csak éti lehetet volna béri, salutta haszna; de a' sem volt. 4-dik nagy veszélye a' vala, hogy meg-éhezvén felette i-gé, és né tudván lelke hová lenni, midőn a' disznokat behajtya vala, a' minémő eledelt azoknak adnak vala, csak azt-is nagy édesdeden meg-eszi vala, csak vethetne vala amit éh gyomrában; de azt sem engedik vala meg. *ἐξείπεν* a' Görög szó, mely tulajdonul szarvacskát téfzen, jelenteni akarván, hogy az az eledel neme, melyet olly halálban kíván vala, csak a' féle horgas szarvacska szabásu bab, borso, lencse, lednek, &c. héj vala; mely az ember élet-

ber életét el-fogyatná inkább mint táplálná; de azt-is ugy-mond, *senki nem adja vala*. Oh nyavalyában zabál-lot maga vesztet Ifju! mi valál, f-mivé lő! No már tovább nem mehet, meg-fogyatkozván minden remenlég-e; hanem csak halni haggya magát: hogy minden fenn köpő, szülek nem becsüllő tisztelő dobfa iaknak fiaknak örök emlékezetre valo példájokra, a' *Völgyek Hollo* Prov. 30. *váják ki szemét, az égi madarak, f-egyéb állatok disznók,* v. 17. *vadak szaggafták el testét, f-hurczolják széllyel darabonkén.*

Innen ez a' közönséges Tanuság.

Mikor ember magát vig yázatlanul egy bűnben-is I. Tanuság. másban-is szerencséteti; gyakorta annyiban egy veleduság. dik, foly fok veszélyt hoz magára, hogy rend szerént ki nem felfelhet, hanem Isten nem könyörülvén, meg kell emésztenie benne.

Elő példája ez igen szerencsétlenül járt Ifju e Tanuságnak. Immár én itt egyéb dolgoknak békét hagyok; csak meg-mutogatom az Ezer-mester csalárd praktikáit e' dologban. Kertő ez Tanuságnak az ága; első ez: *Midőn ember magát vig yázatlanul egy bűnben-is másban-is szerencséteti, gyakorta mind többen, többen f-nag jobbakban egyeledik; második ága: f-veszélyekben-is ofstán annyiban foly nagyokban; hogy rend szerént el kell benne vesznie, és csak az egy Isten hozhatja ki belőlök.* Az Elsőben, szemléljétek ez Ifjunak példájából, micsoda praktikákat tart az ördög. Ugy-mint, nem kistetti mindjárt vakjában valamely nagy szarvas tettes vétékre az embert, hanem hirtelen tekintettel csak kicsinyre, melyet ugy

bé-is szinel; hogy magán nem-is láczik véteknék. *Menny tovább-is csak, így kélértette egy elsőben ez bolond Ifjat, kíp killyeb-is az Atyád küszöbénél, ilyen elmés Urfinak kár hogy még semmit nem látot hallot; mellyet könnyen elméjében is fuvala néki, nem vévén észében, hog' sok vak merő bűnrel fogna c'végbé menni. Ihol azért erre rá vévén, mindjárt nagyobb következik utánna, ugy-mint édes vén atyának, illy koros idejében farban rugáfa; az után meg mind nagyob nagyob, tudni-illik édes kereszményinek torkából ki-vonáfa, s-a' vándorlásban cselekedett számtalan ég és föld dögletetű minden szörnyű vétkei, s-azokban vég képpen bé zabárláfa, mint fellyebb megértők. Oh felette foganatos kélérteti ez, az álnok Eördögnek eleitől fogva! Csak illy kicsinyen kezdé Első*

Gen. 3. 1. Szüléinken-is veszedelmes praetkáját; *bát ugyan azt parancsolta néktek Isten, hogy ne egyetek ez kert fáinak gyümöl-*

Gen. 2. 16 17. *cseiből? Jól tudta az ezer mester, hogy csak egy fátul ellenzette volt meg őket, a' többivel pedig szabadon hagyta (mert ott inceselkedet már e'kor az ember után) hanem hogy csak ízónak vehesse Evát; ki meg-lipped vén a' szép szora, észében se vegye hogy alattomban, a' mérget szintén szive aránt lövi reá, mellyel mind magok s-mind egész minden ő maradékjok örök halálra sebesít-tesznek, a' mint hogy meg-is lőn, s-mind ez napig szájunkban azizi, ott-is léfzen világ fenn állásáig. Mi Ok*

Joh. 8. 44. *viseli vallyon ez elcitol fogva gyilkos ordögör ebben? Ez, hogy jól tudja ő, hogy ha elsőben mindjárt nyilván-
ságos és nagyobb vétekre kiztetne, nem nyerné. Ha E-
vával vakjában mindjárt azt kezdte volna hitetni, hogy
nem igaz az Isten szava, nem halnak meg, hanem csak irigylé
ő szent*

*ő szent Felsége hogy ha ennének a' meg-tiltott fábol, olyanok
lennének mint az Istenek, Jónak gonoszának tudói; igen ki re-
czet volna a' téteme, nem hitték volna, s-rajta vesztette
volna. Praambulomot, Elöl-járót csinált azért; s-meg
elégedet velle, ha csak arra, a' köz dolognak köntösé-
ben öltöztetett vétekre vehette-is egy elsőb régi Nagy
Anyánkat, hogy beszédnek aljon velle. Olyan az Eördög
mint a' Török, ki elsőben csak egy tallér adoval is al-
kalmas helyektől s-emberektől csak holdoljanak meg
néki, meg-elégszik; de csak második észrendőben-is
fellyebb üti, az után annál-is fellyebb, míg tellyeliséggel
el-vifelhetetlenné léfzen az iga.*

Ez az Első ártalmas praetkaja a' Sátánnak; a' *Második*
hogy leg-először-is olly dolgot tanácsol az embernek,
s-kivántat meg velle, a' melynek utját modját, jól tudja
ő, hogy maga fel-kerefi a' bűnös kívánsággal felgerjedt.
Mint imá ez Ifjuval valo bánásából ki tetfzik; kit il-
lyen sugallásokkal csala-meg s-vőn rejá: Beg kár illyen-
jeles Ifjunak még-is más szekere farkán ülni, s-a' mások
notáját nyomni! Most volna most az ideje hogy hirt ne-
vet szerzene magának, ezentúl el-mulik az Ifju jó idő,
s-a' vénség ballag elő, a' mikor osztán késő. Mely gon-
dolatokkal mihelyt fel-gyujtá, az annélkül-is elég fenn-
héjazó nyalka Ifjat, a' hol mint keresi utját, modját,
mint vehesse szándékát, mentül hamarébb végben, akár
melly isten ellen való uton-is. *Add ki add jo atyám a'
részt; mint ha mondaná: elég eddig nyakamon az iga,
nem vífelem higyed többé: tovább már utánad nem
sugorgok: magam akarok már ezentul ura lenni magam-
nak: vagy bánod vagy nem, el-hagylak, ozd két félé
mimac-*

18. Reg. 27.
2. 3. &c.

mindenedet, s a' felét add kezemben, mert engem illet, te élj a' mint élhecz. Mellyekből továbbá is, minémő rettentet el. vetemedettségk jövének ki, értésünkre vagygon már. Régi szokot mesterlége ez is e' régi kigyonak. Acháb az Israel Királya háza mellyet régen egy embernek, Nabothnak szőlője vala, melyre a' király minden nap rá néz vala; egy kor illy gondolat kezd eléméjé csiklandani a' felől (kétféleg nélkül ez incselkedő ördög ihhelte volt belé) Beg jó volna ez szőlőt tiédde tenned, im szintén a' házad mellet vagygon: mely gyönyörűséges szép kertet tsináltathatnál belőlle, minden féle mulatságra, nyájaskodásra; hiszem adj más szőlőt érette, jobban is ne szánd meg eserélni; vagy adj pénzt érette. Jol tudta ugyan a' csalárd kísértő, hogy nem fogja Naboth az ő örökségét sem pénzen sem más szőlőn eladni, mivel tilalmas vala az Isten népe közöt az örökségcknek elidegenérése, Num. 9. 36; de tudta azt is hogy ha mindazáltal belé fuhatja annak kívánságát Achábban, olly telhetlen erőszakos embernek esmérí azt, hogy nem szegi kedvét álnok szívének, hanem valamint s vala hogy teheti szerét, de magájévá térszi a' szőlőt. Mint léfzen a' dolog? Néki gyulad az istentelen királynak a' szíve. Nézhetsze már mely serény az utjának felkeresésében! *Add nekem Naboth a' te szőlődet*, (v. 2.) *más jobb szőlők adok érette, vagy meg-adom az árát.* Ama' nem adhatja az tilalom miatt: meg-indul rajta a' király, és ugyan meg-betegeedik haragiában. Törvényben hiják Nabothot, s két hamis tanukat állatván ellene, rá eskűznek, hogy megkáromlotta Istent és a' királt; és így meg-ölék az ővéért a' nagy ártatlan embert, mint a' méhet a' mézeczért, *kö-*
vel ve-

vel verék agyon: s ekképpen szállták *fisusra* a' szőlőt, figyelőn az Achabé. De mit mondok az istentelenekről; az igaz Isten féltőket is törben ejti néha ez mesterlégevel a' Sárány. Dávid, amaz *Isten szíve szerént való szerfi*, egy 2. Sam. 11. kor hadakozó időben, nem menvén el a' hadban, othon marad: és hivalkodásra adván magát, meg-kezdi felebarátja feleségét szerzenie, fel-is keresé uttyát, mint tehetné kedvét azzal. Azonban a' csalárd ördög, kinek incselkedéséből is estenek mind ezek, kezd illyen gondolatot szívében önteni: Beg jó volna ez Asziszonyi állatot feleségedde tenned. Mi telik belőlle: nem férhetvén külömben hozzá, a' jámbor férjét öleti meg annak a' harczon; s úgy veszi el meg-szeretett hölgyét, miképpen Isten ezt néki szemére veri Nathán Prophéta által: *Az Uriás Hittens segyverrel ölted meg, és a' Feleségét* (vagy 2. Sam. 12. a' mint Fremellius fordítja, *hogy a' Feleségét*) *magadnak* v. 9. *feleségöl vegyed.* Siralmas példa! Vallyon micsoda ebben is a' Sárán practicájának mélysége? Ez hogy mivel igen fő *Logicus* ő, tudja jól hogy *posito fine, ponuntur media ad finem*, bé önthetvén valamely végnek dolognak kívánságát az szivben, s azzal felettébb felgyujthatván azt, nem fog oltán az ember nyughatni valamigan ha ezeközzeit, utját modját fel nem keresné, még szintén Isten és a' jó lelki isméret ellen is.

Haszna ennek Oktató Intés. Ertvén az Ezer-mester-Hátsa. nek e' veszedelmes practicáját; azért minden keresztyénnek résen legyen a' füle. Erted hogy mikor nagy bűnben akar keverni, csak kicsinyen kezdi, nem kifizet egy elfőben nagyra: és hogy olly kívánságot igyekezik ő az ember szívében önteni, mely külső könnyű tekintettel
C *nem*

nem csak szabadon, hanem sokszor tilzetelegnek is láczik; de oly istentelen nehéz utakon viteri osztán véghez, mely miatlelkét is el-veszti ember, ha isten nem könyörül. Az elein őrizkedjél tehát a' kélérteteknek: *Principiis obsta, &c.* A' kezdetinek állj ellene, mert késő az orvosfág mikor már a' nyavalya el-hatalmazot. Egy kis furáson vagy lyukon, ezekben nem vévén a' Hajos Mesterek, annyi viz megyen-bé, hogy a' Nagy Gallyák el-füljednek miatta. Ugy tarcs azért mikor a' te szived kicsiny bűnre kifizet, mint ha ama' Levita Ispája simogatna: *maradj-meg* úgy-mond, *egy felelőkömré, erőfőcs-meg szivedet.* Probáld meg csak f-maradj-meg, ott éra' vacsora-is, ott-is hálász, főt másod nap-is a' bűnnek gyönyörűlge meg-tartoztat, mind addig mig oly dolgok követnek f-einek rajtad, mint azon a' Levitán, hogy a' ki meg-halja-is meg-csendül a' füle belé. Csak szonak fe állj azért a' Sátánnak ilyenkor, nem hogy csak mi kiesinyben-is engednél neki. Ha a' mérges kigyóknak el-tenyészétől tartasz, a' tojáfokat tapod-el. A' lelked csiklandozási, midőn valamely tetetes kívánsággal gerjedez szived, mindenkor gyanusok legyenek te előtted; tudni-illik hogy a' Sátán akar téged azok által meg-csalni, csak rá vhecsen, rá-is veszen osztán, f-végre bizony vizre viszen. Eőrizkedjél annak okáért, mint a' ragados, f-

Judic. 19.
3. 6. &c.
Eph. 6. 11.
mocsos enyvtől szuroktól. *Eőltőzd-fel jó idején az istennek minden fegyverét, hogy megálhass az őrdögnek lesér ellen.*
Igy vagyon az *Első Ága* a' Tanulágnak; a' *Másodikat* is illelőük immár. Egy bűnben vigyázatlanul szerencsétlertén ember magát, gyakorta több sok nehezekben esik; *seveszélyekben-is annyiban,* ollyakban, *hogy ha isten nem könyör-*

könyörül, el-kelbennek f-miattok veszni. Am élőven nézők ezt is e' mi szerencsétlen lfunkban. Menyi sok bu találá nyavalyást, miglen el-burétaná a' sok romlás, f-telylef-féggel a' veszedelem torkában e'nek! Valamely grádicsotón lön penig bűnben e'efe, egyikből a' másikban, f-mind nagyobbban nagyobb; szintén e' képpen a' veszel-lyekben-is. Meg őriul nagy hamar tarfolya, mazullya lészén idegen földön: nagy éhség támadván a' tartományban meg kedzigen fogyatkozni: f-nem lévén lel-kének hová tekeredni, díszno páfztorrá lészén; de ott-is nem kaphatván semmi eledelt, még csak a' dísznoknak valo hitván hivelyk héjakat-is, meg-fogyatkozik minden reménségében f-veszni bocsátkozik. Ah rusnya tisztátalan Ezer-mester őrdögnek keferü halálos mérge, a' kismézután! Ez az ő fizetése, a' kik az ő soldjára állottanak: kénna fizet ő csak úgy hidgyúka' leg-hűb szolgál-
latért is. De nézzük itt ez aránt is ez csalárdnak az ő mélységes mesterségét. A' miképpen a' jo felől akarván az embert gondviseletlenné f-vigyázatlanná tenni; a' kegyes szent életnek csak a' végét, mely az őrdök élet, fitogatja, az eszkozeit penig el-dugja el-felejteti emberrel: így a' gonoszban ellenben, a' véget, a' roz ki-menételt rejti-el szemünk elől, és csak az eszkoznak mely az istentelen élet, kis mézzét, mely az hirtelen változó gyönyörűség, mulando halznoeska, f-több e' féle hivság; ezt a' keferüvel fel-forduló átkozott mézet mondom, nyalánk voltunkhoz képest keni ajakunkra; f-olykor mutatja ki f-hozza osztán ránk a' hátul ütő pácztát, mikor már el nem vohatjuk magunkat előtte. Ez ennek az ártalmas praktikájának is, a' fundamentuma, hogy nem vehet-
C 2
vén a'

vén a' bűnös észében a' gonosz életnek végét, mely a' veszedelem, s ritkán jutván a' halál tőri észében, szembé-hunyást esék abban. Csalárd álnok Halász! ki a' martalékban, mely az *bűnnel ideig való jó izóelés*, Sid. 11. 25. a' hegyes horgot bé-rejtven, akkor veszi a' goromba halnál-is gorombább bűnös ember észre a' dolgot, mikor már inyében is akadot a' horog, ki nem verheti azt; sőt fok észében sem vőtte, hogy a' bűnnek elsőben kedves málzlagát le-nyelvén, el-szédült, s veszedelem martalékjává lőtt.

Hafna. *Hafna* ennek-is Oktató Intés. Ha azért szörnyű elöttünk a' nagy veszedelem, romlás; ne akkor irtozzunk attól, mikor már belé-is estünk, hanem mikor elsőben a' bűnre akarjuk magunkat adni. Oh ne kapjunk s-fal-junk a' nagy Istenért, akar mit, goromba hal módjára; bé; hanem mint az okosb állatoc, a' ló s-egyebek meg-bűzöl-jük, az az meg-cirkáljuk elsőben, ki tudja talán málzlag, *halálos mérge* benne, a' veszedelemnek horga rejtettet-el abban. Mellyet ha cselekeztünk, a' meg-vetett tőrt el-ugordgyuk, és a' ravasz Vadászt meg-jáczottatjuk. Mikor azért az álnok Sárán, a' magad testi kívánságod, vagy a' világnak rosz példái által, vala mely bűnre vágyodást, sőt csak mi indulatot indét-is benned, és a' vétek gyönyörűségnek édes pépjére csalogat; ne kapj mindjárt belé, s ne faldokd mohón *Esaúval*, hanem piszkáld meg jól először s-kapard hányd-fel. Mivel? Ama két élű hegyes késsel, mely az *Istennek ide tartozó beszédi*, mint amaz, szent Jacabnál: Minden ember kísértetik, mikor az ő tulajdon kívánságától el-vonatik és meg-csalatik. Az után a' kívánság minnek-utánna fogadot, szűli a' bűnt: a' bűn *penig*

Gen. 25
v. 30.
Hebr. 4.
v. 12.
Jac. 1. 14.
v. 15.

penig hogy véghez megyen, nemz. halál: s így a' fenekről fel-fordult mérget megalátván, végyd észre a' dolgot, s nem lippedvén meg az egy kis mézen, mellyel a' Sárán fellyül a' martalékot bé-szinlette, volt, mondjad azt mindjárt néki a' mit a' Prophéták Fiai, csak a' meg-szó-lérást, fordétyván fonákjával: *Halálos mérge a' fazékban oh Isten Hohéra, nem ehetem benne.* Ha egyéb bűnre kecs-
get, úgy-mint, *boszszerű állásra* a' rajtad tött boszszerűert; ha *buja-
ságra, paráznságra, bálványimádásra, bűvölésre bájolá-
ra, versengésre, irigységre, haragra, patvarkidásra, viszszá-
vonásra, párt-útségre, gyűlölségre, gyilkosságra, részegségre, tobzodásra, lopásra, húzássra, vonásra, foszvenységre, szitkozó-
dásra, sőt csak tisztátalan mocskos meg-veszett, annál inkább
bolond mérge beszédre, trágárságra, hirtelen fel-gerjedésre, kiáltságra, irgalmatlanságra* s többféle gonofságokra-is; ne hajoly a' nagy Istenért mindjárt; hanem úgy cseleked-jél mint az erős Váraknak, Városoknak kapuin szoktak cselekedni, semmi idegen embert addig bé nem bocsá-tanak, míg jól meg nem tudakozzák honnét jő s-hová megyen: az elso mozdulatira tares számot, s addighelyre ne adjannak, míg az Isten ki-adott parancsolatinak proba kövére fel nem vonszod: mellyet meg-cselekedvén, meglátod mindjárt, hog' illy választ keljen a' meg-értett
kisztetésekre tenned: Ne Sárány, mert *mind ezek a' test-
nek nyilvánosságos munkái* (a) mert ezekért száll az *Istennek* b. Eph. 5.
haragja a' hitetlenségnek saira (b) mert azt mondja az *Ur*, v. 6.
enyim a' boszszerű állás, én szítek meg (c) mert azt mondja az *Apostol*, mikképpen az *előt-is meg-mondotta* (d) hogy vá-
lakik ilyen dolgokat cselekeztnek, *Isten országának örökös nem-
lesznek* (e) mert az *ítélet irgalmaságánálkül léfzen annak*, a' *ki nem*

13. ki nem cselekszik irgalmaságot (f) több hasonlatot. Így kerülőd el a Veszélyeket.

2. Tanuság. Mikor Isten a maga hitt nyakas bűnöst, ugyan derekasan meg akarja alázni, oly nyomorúságot bocsát rá, mely előtte se téte tova nem mehet; hanem meg kell magát adni.

El fogy ez Tékozló Finak, a nagy pazarlás miatt minden költség, s nagy hamar szoruláfra jut az idegen földön. Mely ha csak abban maradt volna! de szintén az időkorban támaszt Isten igen nagy éhséget abban a tartományban, s úgy meg-szorul a bődögatalan Isten.

1. Chron. 33. v. 12. hogy élhel haláfra jut ügye. Így cselekedék az Ur Isten a maz el-fajult Manassés Királlyal is. Midőn semmi fédp keresek, onszolások és fenyegetések, ez igen el-vetemedt istentelen Fejédelmet fel nem serkenthetnek, ki-

13. 2. Chron. 33. v. 12. hiva Isten az Assyriabéli Királyt, az ő haragjának botját (g) és a fel-rugó szóhallatlan Kurályra hozván, kezében adta annak, el-fogák őtet annak szolgái, a tövissek közét, vasban verek, és két aczél lánczal meg kötözven, Babiloniában viték. Az hol midőn igen meg-szorongattatnék (mint az Trémellus fordéata tartja) akkori kezdi magát észében venni őt.

Az a kérdés, mi Oka az Isten illy formán való bánásának a vakmerő bűnösök? Az hogy meg akarja őtet el-választatott lévén (mint mind azok, a kik ez tékozlósi példázatnak) téríteni az szörnyű el-vetemedésből, mely veszedelmes átlapotjában az aprotékos úrtek igé-kevesett fogván rajta, mint egy kételem, kell így banni véllé. Az igaz Meg-térést két Ezköz által szokta Isten, azokban véghez vinni, a kik az örökké való választás szerént övéi. Első a Törvény; Második az Evangelium. Mert vagyon a Meg-téréstnek Kezdeti, vagyon elő me-

neteli,

neteli, vagyon. Végben-meneteli. A Kezdeti a Törvény munkálodja, elegyesleg mind a Választottakban s mind Meg-vettettekben, mert e részében a Pœnitentia tartás, köz mind a két rendbéliel. Négyet víszén pedig elől járóban. a Törvény a Bűnösben végben. Először a bűnt esmértes meg azzal, hogy lássa s értse az ő bűn miatt való igen veszt állapotját, és az érdemlett nagy büntetést, mely az Isten rettenetes haragja, s abbol folyo szörnyűséges átkok. Azt mondgya Pál Apostol hogy a bűnnek esmérteti a törvény által vagyon. A bűnt Rom. 3. nem tudtam (önnon maga felől szolván) hanem a tör. v. 20. wényből: mert a testi kívánságot is nem tudtam volna bűnnek lenni, ha a törvény nem mondta volna: Ne kívány. Imhol az átok is ugyan ezen Apostolnál Mos. 5. kőn. 27. 26. ből: átkozot minden, valaki meg nem marad mind azokban, Gal. 3. 10. mellyek meg-irattattak a Törvénynek könyvében, hogy azokat cselekedje. Másodszor, így meg-ismértesvén a Törvény a bűnös emberrel önnon magát, mindgyárt meg-isgyózt őtet lelki isméréstiben, el-hirtetvén véllé, hogy méltó halálra. Mely állapotban, az illyen keppen magában szallot bűnös, minden szót mondást a bűn. rettenetes volta, és a büntetés felől magára veszen, mint ha mindent ő rolla volna a szó, mint ha meg meg annyit Natháná hánná bűneit szemére: Te vagy az az ember! Ezt mondja 2. Sam. 12. az Israhelnek Jehova Istene, En kentelek fel tégedet. Miért 7. 9. &c. vetetted meg a te Uradnak beszédét, oly dolgot cselekedvén a mely utálatos ő előtte. Mostan azért a fegyver soha a te házadbol ki nem szakad. Melyre meg-győződven lelki esméréstiben, nem is tud egyebet mit felelni magában, hanem a mit hasonló állapotban Dávid felelt, az Isten Prophé. v. 13. tájának:

tájának: *Vétkeztem Vétkeztem az Ur ellen!* Meg-győződ-
vén a' Bűnös magában, *Harmadszor* ostrom, a' meg hábo-
rodott lelki esméret, ki kezdia' testi bárorságnak álmát
szeméből pattantani, és a' lelket felette igen meg-rémíti
frettentésekkel bé-tölti, meg-láttatván véle mind a' tör-
vénynek bé-töltése mely lehetetlen, s mind a' bünte-
tés a' törvény által-hágásért, mely el-viselhetetlen. Ez
siralmas állapotnak érzése mondatja vala Cainnal ama
keferő szót: *Nagyobb az én bűnöm, hogy nem mint azt el-
viselhetném!* Ez mind három munkálkodása felől a' Tör-
vénynek, világos és igen hathato bizonyosság a' szent Pál
Gen. 4. példája: *En pedig élek vala régen a' törvény nélkül, de amaz*
v. 13. *parancsolatnak általa, a' bűn meg-elevenedék én bennem. En*
Rom. 7. *pedig meg-halék.* Mint ha mondaná: *Mig én a' törvényt*
9. 10. *nem tudtam voltaképpen, úgy teccet nekem, hogy*
nincs semmígondom, mert a' lelkem esméreti soha en-
gem nem vádolt nem háborgatot, mint hogy nem-is
vőttem eszemben nyavalyámat, de kezdvén a' törvényt
az ő mivoltában értegetni, és abból az én veszett állapo-
tomat eszemben venni, halálra febhedék a' lelkem es-
méreti, értvén hogy őtök halál fejemen. Mind ezekből
Negyedszer, nagy Maga meg-alázás jó ki, mely felette igen
nagy szívbeli fájdalommal bánkodtatja s ijesheti az ember
lelkét a' bűnért, s vallást is tétet a' felől véle, mint ám
a' Dávid példájából meg értők, ki vévén eszében hogy
ő felőle példálózna a' Naphan, meg-győződven lelké-
bé meg-tjede felette igé, és meg-hűnyázkodván, s meg-
Psal. 51. 6. *alázván magát a' porig, meg-vallá hogy ő az a' ki vétkezett,*
Tenéked Uram, csak tenéked vétkeztem, s cselekedtem gonoz-
ságot a' te szemeid előtt. Ezent lathatni amaz három eze-
reknek-

reknek-is (kik-is a' meg-térésre kézzétetnek-va) pél. Ad. 2. 23.
dájokban. 37.

Ezek a' Törvény cselekedeti a' Meg-térésnek mun-
kájában. Mivel pedig nem minden bűnösön egy aránt,
fog a' törvény az ő cselekedetiben, mind az nagy botor
tompaság s bűnben felettéb-va el-aluvás, mind pedig
a' meg áttalkodott nyakasság miat; ennek okáért a' bölcs
Isten, valamely igen sulyos nagy nyomoruságot, pro-
bát bocsát egyszer s mind az ilyen emberre, mellyel
mind addig nyomja mig fel-serken, és a' Törvénynek
meg-émlétt cselekedetinek derekason helyt ad, s vég-
ben mennek benne, mint mind a' Manasses Király s mind
ez Tékozló Fiu példajok előnkben adák. Szintén ugy
bánik Isten ez aránt az áttalkodott Nyakassal, mint a' Vad
délczeg loval, vagy tulokkal szoktak, mikor meg-akar-
ják tanétani. Meg-rekesztik illyankor e'féle marhat, a'
kotelet szarvában vagy nyakában vetik, fojtogatják,
földre rántják, nyomják kötőzik, huzzák vonnyák, nagy
nehéz czölönköket tőkéket kötnek utánuk, s azokat
vontatják vélek, csapják, ősztonőzik, s ha mikor meg-
vakmerőetik magokat s nem akarnak vonni, s őt le-fe-
kűznek az iga alat, langot is vetnek alájuk, s így csigáz-
zák, mind addig mig meg-szeléddülnek, szó hallókká léz-
nek. Így mondja Isten hogy tanétotta az ő Népét, s az
is ugy valja hogy e'képpen tanult-meg, Jeremiásnál: *Hal-Jer. 31. 18.*
ván hallottam, hogy mikor az Ephraim sirna, ezt mondotta:
Meg-vertél engemet és meg-verte tettem, mint a' tulok ki az
jármot nem szokta.

Jollehet pedig, ez munkákat a' Törvény a' Meg-ve-
tettek és Hypocriták között is sokakban végben viszi,
D min

Gen. 4. 13 mint Cainban, Pharahoban, Achábban, Judáiban, Si-
Exod. 9. mon Magusbá, Felix Tisztartóbá &c. és csak abbanis hagy-
v. 27. gya őket fel-vesznek; mindazáltal ugyan a Választot-
1. Reg. 21. taknak Meg-térésék sem lehet ezek nélkül: kik nem is
v. 27. hagyatnak csak ebben, hanem ez állapottól mozdítat-
Matth. 27. nak oltárán eléb eléb a' hit felé, mint ama három ezerek
v. 3. 4. példája mutatja. Aét. 2. 37. Melyhez képest olyan a'
Aét. 8. 24. példája mutatja. Aét. 2. 37. Melyhez képest olyan a'
& 24. 25. Törvény ez ő munkáiban, a' Meg-téréshez kézzérgette-
tendő szívnek, mint a' szántás a' kemény földnek, mely
nélkül haszontalanul esnek a' hitnek magva, ha szintén
hintetnék is, abban. Ezokáért parancsolja Isten Jere-
Jer. 4. v. 3. miás által: Szánesatok új ugarat magatoknak, és ne vessetek
a' tövisben.

Hafzna. Hafzna c' Tanuságnak. Itt is Oktatás és Intés szol-
gáltatunk nékünk. Legelőször is előnkben adatik, mely
nagy ellensége az olyan emberek önnön magoknak,
kik az egy Választásokhoz (mely felől való hitek még
csak gyanakodás) és a' keresztyénségnek hol mikülso
privilegiumihoz méltóságihoz, czimerihez; ennek felet-
te valahány külső és belső erő nélkül lévő kegyesség gya-
korláshoz bizván, bátran alusznak az ő természeti vo-
nodások és testi kívánságok szerént való bűnökben; és
mivel nem mindenkor f' mindjárt sújtja Isten, hanem
várakozik utánna; nevedkednek is az Isten ellen való kü-
Rom. 3. 4. lömb külömb féle sokgonozságban, az ő felsége kegyel-
meségének türésének f' haragja tartoztatásának gazdagságát
bűnben való kunadalomra, f' nem pedig meg-térésre (a'
mint kívántatnék) fordítván. Mellyekkel okot adnak
az igaz ítélő Istennek, hogy a' minden féle nagy nyo-
morúságoknak, f' légyenc. vallásoknak csincsérjiben.
hánja

hánja őket, és meg-kötözvén földhöz verje, mint szent
Pált, és ama maga hitt f' felette el-vetemedett el-isten-
telenedett Manassét. f' meg-nyomja felette igé, míg ma-
gokat észekben vévén bolondságokat meg-ésmérjék, és
igen meg-alázodban, az Isten haragos orcáját, meg-
keressék, f' tellyes szívből lélekből meg-térjenek ő hoz-
zá. Lássad azért inye tölt fel-rugó Bűnös, és veszedelmes
érő Kelés, ne fogad ne, ne adj ne a' gyengéb orvoslások-
nak helyt: bizony majd olly érteffel serkent-fel Isten ha-
ővé vagy, f' oly irral köti sebedet, hogy felelek meg-
adod magadat. Melytől ha retteg szived, kérlek tanulj,
ne a' magad, hanem a' mások példáján, ne várd rád a' há-
tul-ülő pálczát, hanem az előt serkeny-fel: előzd-meg
az Istent fegyhetetlen meg-jobbulásoddal. Egyéb ként
magad lefcsfz okaminden vesélyidnek, és nem csak ma-
gadot, hanem egyebeket is magaddal együt, még íze-
gény édes csemetéidet is egész negyed iziglen, (a' mint, Exod. 20.
Isten a' törvényben meg-fenyegertet) te-vesztet. v. 6.

Ha pedig ugyan magad kézen akartad vesztetni a' dol-
got, f' ugyan nem hihetted külömben, hanem hogy oltá-
rán jól fazakadban f' őt: ne vésd senkire hanem magadot
kárhoztad. Es mivel embernek a' maga példáján való
tanuság leg hiteles és fontosb; meg-lásd hogy ez után a'
káfa így meg-égetvén szájad, a' tarhot is fujad: ovást és
rapogatva árj: szokott bűneidet mellyek miat veremben
éltél volt, mint a' tüzet kerülyed: élj Istennek; Egyéb-
ként utolsó veszedelemhez készülj, mely bizonynal raj-
Exod. 8. 9,
10. 11, 12
14
tad is esik, mint Pharahon f' Achabon; hanem, hiszed
most, el-fogod oltárán ezt is hinni, mikor ennek is jól
szájadban szegik izi. Oh a' nagy Istenért ne bocsátkoz-
1. Reg. 23.
zál szin-v. 38.

12. 6. v.
9. 10.

zál színtén ennyire! mert ez a gonoszban való szörnyű megáltkodásnak jele, mely meg jobbuihatatlanságot, örök veszedelmet jelent, mint Esaiásnál vagyon.

A 3. dik Tanuság következik már. Melyre minnek elötte mennénk, a' fundamentumát keressük először fel az Igékben. Így vagyon a' 17. dik vers: *Esmikor magában szülot volna, monda: menyi béreffi bővölködnék az én Atyámnak kenyérrel? En pedig im ehel halok veszek-e.* It kezdődik már az Veszett Ifjunak *Fel-kelése*. Mely felől két: 5 jegyeztetik fel: 1. Mire jutot volt már ez, leg utoljára. 2. a' fel-ébredésnek kezdeti. Az *Elsőt*, c' szava adja előnkben: *Im én ehel halok-meg, veszek-e.* Kétségben eset volt hát? Bizonytal hozzá kezdet vala; és ha hirtelen-édes Attya fiának házában, cselédjében lévő jó állapot eszében nem jutot volna, végben-is megyn vala az a' nagy veszedelem rajta: csak alig alig kaphatá-is meg magát az a' gondolatral, mert már halni bocsátkozot volt: *im éhnek halálával halok úgy-mond-meg.* Két Tanuságunk vagyon itt-is: *Első*, mely a' rendben Harmadik:

3. Tanuság. 3. dik Tanuság. *Kétségben esés által találhatni fel az u-nuság. tat, az Idveségre;* a' Másodikat, mely rend szerént Negyedik, továbbatka fogjuk meg-érteni.

Hogy ez Harmadik Tanuság felett semmi ütköző ne maradjon lelkedben; tudnod kell az kétségben esések között a' különbséget. Kétségben esni, *közönség* gel nem egyéb, hanem a' reménségben tellyeséggel meg-csőkönni fel-venni azt; *kiváltképpen* pedig kétségben esni annyit mint tellyeséggel el-tökélleni embernek magában, hogy a' mely gonosztul fél, vagy már beléscset, abból soha ki nem szabadul. Ez a' kétségben esés; ilyen kétség-

kétségben esés kívántatik ide. S-mondsa, hogy hogy az Istenért, holot a' ki kétségbe esik az Idveség felől, soha az Idveséget csak nem-is keres, nem hogy még valaha találhatna? Az Idveség felől való kétségben esés, vagyon, vagy a' felőleg általjában; vagy annak utja felől: mert nem egy, hanem két utat ad ki a' szent Írás az Idvezülésre; egyik a' törvény utja; másik az Evangéliúé. A' törvényé így adattatik előnkben, mind O-Új Testamentumban: *a' ki cselekeksi azokat, (a' mik tudnia-illik Lev. 18. 9. a' törvényei) él azok által;* az Evangelium utja pedig ez: *a ki hiszen, el ne vesszen hanem örökélete legyen.* Immár Gal. 3. 12. a' kétségben esésnek, a' ki Idveséget akar nyerni, lenni kell annak nem az Evangelium útján (mert jaj annak a' ki c' felől-is kétségben esik, mint Caiának, Judáknak) hanem a' Törvényén-*valo elvétele felől:* az az, a' mi magunk tulajdon ereje lehetése vagy egyéb akarmi tette által, Istené kívül való Idveség nyerhetés felől a' mint a' Törvény kívánná, kell mindennek, valaki Idveségre igyekezik, kétségben esni: tudván hogy a' mint az Apostol állatja, ez dolog a' törvénynek lehetetlen, mivel Rom. 8. 3. hogy erőtelen az (nem magában hanem) a' testnek miatta: ezokaértis kellett Istennek az ő fiát el-bocsátani a' bűnös testnek hasonlatosságában a' bűnért, hogy a' bűnt kárhoztatná a' testben. Melynek úgy meg is körtötte a' csomoját, hogy immár meg-híjhatatlanul, minden ki-fogás nélkül hirdetteti az Apostollal, hogy ha a' törvény által vagyon az igazság, Chri-Gal. 2. ult. stus ok nélkül holt meg.

Errjük már mi csodás kétségben esés által találhatni-fel az Idveséget. Haljuk meg a' bizonyóságot. Ihol leg először-is, ez veszni tért Ifju, ki minden szegény

KÉTSÉG TÖRKABOL

meg-térendő Bűnösöknek képét viseli, mind eddig, mely távol eset az ő irgalmas édes Attyától, ki csak e szében sem jutot, hanem im most már nagy későre, mikor minden reménségéből ki-kopot, szentől éhnek halálával hal-meg; innen veszen alkalmatosságot, s e kényszeríti, hogy már valaha, ha tellyeséggel el-veszni nem akar, irgalmas édes attyától is gondolkodják; jussón e szében minémő nagy bőség vagyon annak házában, még csak a' bérések között is, mentül hamarabb siesse oda: seigy kaphaték ki élete, a' nyilván való halálból. Hasonlóképpen ama' három ezerek, kik között Christus *hohéri is* Csel. 2. *elegen voltak*, hogy fogdosni kezdé szent Péter-lelkeket. v. 23. a' beszéddel, serősképpen meg-győződven istentelen cselekedetek felől, kétségben kezdének esni; s ám nagy kiáltozva úgy kezdék az idvetségnek utát az Apostolok-tul tudakozni. Ezent beszéli maga felől is (mint fel-lyeb is bé hoztuk) az Apostol, s a' maga példájában minden idvezendő hivek felől ezt rebesgeti: *En ugymód* Rom. 7. 9. *élek vala régen a' törvény nélkül; de a' parancsolat el-érkez-* 10, 11, 13. *vén, a' bűn meg-elevenedék én bennem, enpenig meg-halék.* Ihol a' kétségben esés. Ezent beszéli s magyarázza a-lább is: *A bűn alkalmatosságot vévén a' parancsolat által, meg-csált engemet, és azon által meg-ölt, &c.* Ezen kezdődött ofztán az ő meg-térése, s a' több hiveké is e' szerént. Ezt tartja amaz e' képpen kétségben elő lélek élész tő g' őa nyő: *úséges igiret is: Közel vagy az Ur a' töredelmes sírvek-hez, és a' megtöredezett lelkűveket megtartja.* Lásfuk az Okait. Solt. 34. v. 19. Okai. 1. Mert a' maga, s istenen kivől más mindenek ereje felől kétségben esett ember, megyen. csak ofztán ki mindeneitől fogva magából, a' *tagadja meg magát, a' lé-* *szén bo-*

KIHATLO LELEK.

37

szén bolondá hogy bőltsé legyen: a' nem akadoz többé lemm Luc. 9. 23. Christus kivől való dolgon s állapoton. Mely nélkül so. 1. Cor. 3. ha az idvetség csak el sem kezdőthetik; s a' Fő Orvos. v. 18. is csak hozzá sem fog addig a' beteg lélekhez, amaz ő maga szava szerént: *az egészségesek, nem szűkölködnek Or.* Matth. 9. *vos nélkül, hané a' betegek.* Nem, mehere addig Jacob-el v. 12. Bethelben, s istennel ott szemben nem lehet, valamig Gen. 35. házábul minden apro rejtekben való bálványt ki nem, hánya: a' mi apro titkos bálványkáink itt ez aránt, csalárd szivónknek sok felé ládzaadása bizodalomért, és isten é ki-vől, leg kisebb dologban való bizása. Valamig azért, mind ezeket lelkünkben mindenestől ki nem verjük, a' felőlők való tellyes kétségben esés által, soha addig az idvezető kegyelemben nem részesít isten. Christus U-runk a' bűnt önnön maga által tisztította el, nem volt neki ab- Sid. 1. 3. *ban senki irsa;* azt is akarja, senki ő rajta kivől egy pont. Ef. 6. 3. ni idveiséget, se magában, se másban, leg-kiseb dolog-ban is ne keressen, hanem csak ő benne. Mert ninesen, Csel. 4. 12. *senkiben másban idveiség, s nem adattott az ég alat egyéb-név, mely által meg-tartathatnánk.*

2. Mert az idveiség dolgában, szintén oly nagy el-lenkezés vagyon a' cselekedet és a' kegyelem között, mint a' tűz és víz között. *Hogy ha a' meg-tartatás* (azt mondja Sz. Rom. 11. 6. Pál) *kegyelemből vagyon, már nem cselekedetekből, egyébként a' kegyelem már nem kegyelem volna; Vagy ha cselekedetekből volna az, már nem kegyelemből; egyébként a' cselekedet, nem volna cselekedet.* Valamint hogy a' Frigy láda s a' kegye- 1. Sam. 5. lem táblája, a' Dagon ganéj istennel egy portán semmi képpen nem maradhatta, hanem széllyel szakadoza ez előtte: így a' kegyelem előtt, a' cselekedetekből való meg-

meg-tartatásnak bálvánnya, semmi képpen meg nem állhat. Vagy az azért, hogy a' ki kegyelem által meg akar tartatni, a' cselekedetekből minden reménységét kivegye, semmivé tegye ez ügyben azokat; s úgy részesülhet a' kegyelemben; vagy ha csak miben kapdos-is a' cselekedeteken, a' kegyelem nélkül lefűzlen-el. Miazoka hogy ama' nagy buzgó Sídók, a' kik mindenekben az Istennek szent törvényi szerént akarnak élni, s még pedig *mentük*

Act. 2. 3. szorosban lehet, az Isten igazságátul olly méltóságra esnek,
Rom. 10. 3 a' mint szent Pál állatja felőlők: azért hogy nem tudván-
Rom. 1. 17 az Isten igazságát (mely a' Christus igazsága) a' magok igaz-
ságát igyekeztek állatni.

3. Mert ez magunkban, vagy magunk s Istenen kívül, mások erejében való kétségben esés után következik, s támad az igaz lelki szomjuság b' magunk. A' mi mi magunkba vagyó, nem kívánjuk azt, a' teli gyomor megveti az ételt italt. Azért számlálta édes Idvezetőnk a' több boldogságok között: *Boldogok a' kik éheznek s szomju-*
hozzák az igazságot, mert ők meg-élegetetnek.

Hátsók. Ezek a Tanuságnak Bizonyítái; Menjünk a' Hátsókra.

1. Hátsón. Mely igen ellene vagyon ennek a' Tanuságnak, leg először is a' *Pelagianus*ók kárhozasos vélekedések, kik azt hitték, hogy maradt emberben az eset után is annyi ereje a' szabad akaratnak, hogy ha akar, kegyelem nélkül is, maga erejéből a' törvényt betöltheti, a' bűnnek szolgálatja alól magátul is ki hatolhat, és tulajdon érdemével örök életet nyerhet. Ehez képest e' rut tévelygő emberek, az eredetbéli bűnt is tagadták. Felségs Isten nem estenek volt hát ezek, a' magok ereji felől

felől kétségben, s nem mentenek ki magokból, hogy Christusban (kinn kívül nincsen senkiben idvőség, mint az élő szent Péter állatja) keresték volna azt: és így, e' bálványozó bolond vélekedésben, halván meg e' nyavalyások, oh jaj az idvőség mellől el estenek! Másodszor, a' több ide kacsonló s hordogato tévelygéseknek bálvánnya sem állhat meg, e' *kegyelemnek táblája* előtt, melyet e' mi Tanuságunk magában foglal. Minémövek, *meritum ex congruo, ante reconciliationem nostrum*, *Deo*, az az, illendő (nem méltó mert másnak tartják azt) érdem, mellyel ember Istennel való meg-békélésének, meg-térésének előtte, igazuláfra való kegyelmet érdemlene: ennek felette, hogy az új születetlen ember értelme, az erkölcsökről való igaz jót *melyben vétek nincsen*, érthetné s maga erejéből akarhatná; s ha valami kéfértet nem találja, véghez vihetné Istennek kíváltképpen való kegyelme nélkül is: és végzetre, hogy ugyan az nem új született embernek, meg-térés előtte is volna szabad akaratja az idvőségre tartozando dolgokban, hogy potest cu noha a' kegyelem segédése nélkül semmit nem tehet, mindazáltal a' meg-előző kegyelem által fel-serkentetvén, és Istentől segéttetvén, meg-térésében ha akar, munkálkodhatik, ha akar, nem munkálkodik; a' mint mind ezeket *Bellarminus Pápa Doktor* tanítja. * Mind egy az embernek, akar mély s akar csekély toban haljon. Ez sequitur a' tudomány is, ugyan csak a' kegyelem ellen emel bálványt: hijában, nem eshetik, e' vélekedést szívében tartván is, ember, maga ereje felől, ugy kétségben, hogy az *quoniam interdum peccator non operatur ex cupiditate, sed ex bono natura, & tunc facit opus boni morale.* * *Bellarminus de libr. arbitr. libr. 6. cap. 9. & 10.*

E

idvcs-

idvétség dolgaiban magából egészíszzen t mindeneftől ki-
menne; hanem a' Loth Feleségével hátra szakadozván
hol mi szerelmes dolgaira szive, féltő hogy idvétség nél-
kül ne maradjon. Erti hát az igaz jót ember, az ujon-
nan születés előtt is? *ért halált, veszedelmet, azt jelenti*
Rom. 8. 6. *szent Pál. A' Lelkes (a' még nem lelki, nem ujá születte-*
tett) ember, nem vehetibe, nem foghatja meg azokat, a' mik
Isten Lelkei, mert ő néki azok bolondság: nem is értheti, mert
1. Cor. 2. *lelki képpen ítéltetnek azok, azon Apostol állatja. Akarhat-*
v. 14. *ja hát: Nem vagyunk alkalmatosok magunktul valaminek meg-*
2. Cor. 3. *gondolására, mit magunktól, hanem a' mi alkalmatos voltunk*
v. 5. *Istentől vagy: Isten a' ki szerzi cselekedési mi bennünk mind*
Phil. 3. 13 *hog' akarhassuk, mind hog' cselekedhesük, az ő ingyen való jó-*
akaratajából.

2. Haszna Oktatás. Oktattatnak innét először, az
idvétségnek ez életben, egyetlen egy útjának ki-találása
felől; mely ez hogy mindécknek előtte magúkból egész-
szzen t mindeneftől ki-mennünk, bizonyos képpen el-
tökélvén szívónkben, hogy csak nincs, nincs csak egy
pontni erő t-tettség-is a' mi romlott természetünkben
magáról, mely által az idvésegre csak meg mozdulhat-
nánk-is. Ezért is mondja mindnyájunk felől az Apostol,
Eph. 2. *hogy meg-holtunk volt az esetekben t-bűnökben.* Így meg-
holtaknak kell azért mindenecknek előtte magunkat hat-
Rom. 7. 9 *hatossánn esmérnünk, mint szent Pál mondja vala, ma-*
ga és minden hívek felől; t-mint c' tékozló Finak Attya-
Luc. 15. *is befzéli vala c' felől, az öregbik fiának, meg-holt vala,*
v. 23. *t-meg-éledet. Fel-támadásnak nevezi az Sz. Irás az ujon-*
nan- való születést: halálból kel támadni fel embernek
Joh. 3. 25. *meg-kell halni elsőben a' magnak a' földbe, t-ugy-éled-meg. t-te-*
rem sok

rem sok gyámölesét. Halálból hja ki a' hatalmas Isten, ezt **Apoe. 20.**
a' lelki életet, mint kezdetben a' világozságot a' tétéségből. **v. 6.**

Ha már itt, több dolgokrul is, kíván a' te lelked tu-
dofsértatni; tudnia-illik, vagyone a' szent Irásban vala-
mi hatható jó mestersége c' dolognak, mint kellene u-
gyan valoban t-derék képpen, embernek magát maga-
ereje felől kétségben ejteni; hogy *valet* mondván min-
den némő, még csak leg kisebb magában való bizako-
dásának, az idvétség állapotjában; magunkból éppen-
ki mehecsünk, és minden idvétségünket, leg kisebb
ezikkelyeig annak, csak az egy Idvezetőben kereshes-
fűk? Meg-vayon ez a' mesterség oda fela' Hármaj-
nak első Prédikatiojában; és az után-is az Igaz Meg-té-
rés nevő Tanításokban, leg közelebb a' felső Második
Tanulágban: Lásd-meg. Elég légyen most csak sum-
mában meg-mondani a' dolgot. Leg elsőben, Törvény
által való igaz meg-világosításra vagyon szükséged; hog'
láthasd bűn miat való nyavalyás voltodat, érdemes az
méltó büntetéssel egyűt. Melynek egyetlen egy útja ez,
ha 1 abban (mint hogy *tükör az, abból vagyon a' bűnnek es-* **Jac. 1. 23.**
méreti) nem csak immel ámmal, hanem annak igaz mi- **Rom. 3.**
volta szerént bé-tekéntes; 2 ha egész életedet, t-ma- **v. 20. &c**
gadát egészíszzen külső belső mi voltod t-állapotod sze- **7. 7. &c**
rént abból meg-cirkálod; 3 ha annak, az ő által hágoi
meg-szegőji ellen ki-mondott sententiáját magadra ve-
szed, mint hogy ugyan nem-is tekeredhecz el előtte.
Ezt így meg-cselekedvén, lehetetlen hogy szemed vol-
ta képpen fel ne nyiljék. Másodszor, meg kell mindjár-
erre lelkedben győződőd, meg-kell, noha valoban-
fanyaruvan csik, érzened ama' szent Pál szavát: Minck-

Rom. 7. 1. *Okáért magad menthetetlen vagy oh ember! megerekefzítettel*
 Rom. 11. *a' bűnnek hálojában!* Melyre, oh mint ki-kaptam mindjára
 rásta' testi bátorságnak álma a' Bűnösnek szeméből: s
 mint bé-telik lelke szörnyű rettentésekkel, élőben e-
 lőtte forogván, a' törvény bé-töltésének lehetetlenlége;
 és a' bé nem töltés ellen rendelt büntetésnek, mely ö-
 rökké-va-átok, el-vitelhetetlen volta! Innen jó ki o-
 fírtán az a' kétségben esés, melyet keressünk; s így vé-
 szen okot hogy, ha veszni nem akar, menyen-ki magá-
 gából, mert ott nem meg-tartást, hanem örök veszedel-
 met talál. Ez az a' mit az Apostol maga állapotjából be-
 Rom. 7. v. szél vala oda fel: *a' törvény nélkül a' bűn holt állat* (nem ret-
 tent) *En pedig élek vala régen a' törvény nélkül* (az az, ugy-
 teccet mig annak rámájára nem vontam magamat, hogy
 igen jó aránt vagyok dolgom, mint Pharisauságában
 vala) *de a' parancsolatnak általa, a' bűn meg-elevenedék én-
 bennem; én pedig meg-halék.* Ez a' kétségben esés a' maga-
 ereje felől.

Másodszor tudósít ezen Tanúság a' felől-is, micso-
 da ítéletben kell lennünk az olyan bűnös felől, ki maga
 veszett állapotját a' törvényből észben vévén, s meg-
 győződván magába, c'képp kétségben eset; el-hitervén
 tökéletesen magával, hogy nincs egyéb ő benne örök
 veszedelemnél. E' világ azt itélné c'féle emberről, hogy
 veszedelemtől el-nyelettetett ember ez: sőt c'féle álla-
 potoknak derekasson végére nem ment kerestényis,
 ám bár egyébként derék tudományu legyen az, hirtelen-
 Jóh. 7. 24. kedvén, és csak *külső ábrázat szerint ítélvén* azt monda-
 ná hogy utolsó képpen kétségben esett s majdan kárho-
 zatra jutandó ember ez ilyen. De ki vegye mind ember
 kétsé-

kétségét belőle, hogy senki nem találkozott jobban a'
 még meg nem tértek között az idvétség utában, m't ez
 ilyen; mert a' mint meg-értők eléggé, kétségben esés ál-
 tal, találhatni fel az utat az idvésegre. Távol vagyok azt, Péld. 18.
 mondja Salamon, *Isten, egyéb bűnöstől*; de az ilyen meg- v. 29.
 törődött lelkűkhöz közel vagyok, mint az Urnak lelke állatja; Solt. 34.
 csak ne ficsfen, amaz Tömlőcz tartóval együtt fegyver- v. 19.
 ben bocsátkozni, azért a' nagy reménségért, a' melyet Csel. 16.
 csak szinte most adánk az Isten Könyvéből eleiben. v. 27.

Mint kell hát, ez ilyen lelkében meg-fojlodott sze-
 gény Bűnöst, az idvétségnek reménségére, a' kétségben
 esésből fel-emelni; és az idvétségnek grádicsán. már-
 eléb eléb léptetni? Arról vagyok immár, Istén segítségé-
 böla' Negyedik, vagy Utolsó Tanúság.

4. Tanúság. *A' kétségben esendő szegény leleknek,* 4. Ta-
 hirtelen meg-kapására, s tartoztatására az ellen, leg-
 közelebb való orvoság, az Isten irgalmaságának, egy
 elsőben, csak közönséggel (hogy tudnia-illik a' bűnösök-
 nek rendeltetett az s nem lehetetlen az ő néki,) velle meg-
 fogatása, el-hitetést.

Nem kell ilyen állapotban még, mindjárt azzal pro-
 bálni, ha hiszi-e hogy ő hozzá személyében irgalmas az
 Isten Christusban, mert azt még most egy elsőben be-
 meheti, sőt azon vagyok minden akadozása; hanem
 ez a' minden és egyedül-va mesteriség ilyenkor, hogy
 csak e' közönséges hitrefegéthesse se vehesse ember, az
 illetén el-kényszeredett lelkőt, hogy a' *Jesus Christus* 1. Tim. 2.
zert jött e' világra, hogy a' bűnösöket meg-tartsa: lehetséges v. 15.
 azért hogy a' bűnös meg-tartásék. Látjuk ezt élőben,
 E. 3. ez Iju.

ez Ifjunak példájában: szintén oda leízen vala már, a' szörnyű inségben: *im ébel halok meg*; azzal siratja vala magát; hanem ezzel kapá meg lelkét; ezzel ébrefzté felhalni bocsátkozott szegény szívét, hogy e szében juta hirtelen az ő édes Atyának bővölködő háza: Mikor, ugy-mond, magában szállot volna, monda: *menyi béreffi*
 Luc. 15. *bővölködnek az én Atyámnak kenyérrel? En pedig imébel ha-*
 v. 17. *lok meg!* Itt veszen, itt kap az ő el folylodott lelke szem-
 ügyet, hogy nem volna még az ő meg-tartása tellyeség-
 gell lehetetlen, csak mehetne édes atya házában. Ez az,
 a' mivel szent Dávid egyikkel az ő lelkét ingerli a' Jeho-
 solt. 103. va Istének áldására: *ő menti ki a' kutból, a' veremből a' te le-*
 v. 4. *tedet.* Tudnia illik ez az irgalmas Ur Isten kegyeségé-
 nek meg-fogása, csak közönséggel is oly erős oly hatha-
 tó, hogy az kétségben csendő szegény lelkeket, a' ve
 szedelemnek verme széliről is vízfőz szokta hozni.

Okai. 1. Mert eza' közönséges meg-fogása az Isten
 irgalmasságának, melyre nézve lehetségesnek vagy csak
 nem annyira lehetetlennek hiszia' rettegő lélek az meg-
 tartást: ez az mi ilyenkor a' bus gondolatokat hirtelen
 fel-függeszti, sőt ugyan félben szakasztja. Ollyan, ez
 Gen. 22. mint ama' Felséges Angyal, ki az Ifak nyakára fel-huzott
 v. 11, 12. éles fegyvert, az Abrahám kezében hirtelen megkapá;
 vagy-mint aza' gyakran elő forgo kiáltása szent Pálnak, a'
 Tömlőcz tartora, mikor a' már szinte fegyverben akar-
 na crefkedni: *ne veszítsd magadat, mert nem mindnyájan*
 Csel. 16. *itt vagyunk!*
 v. 28.

2. Mert, nem csak meg-pihenteti ilyen képpen a'
 rettenetesen busongo szegény lelket, ez szörnyű hév-
 ségben s-langban; hanem egyfőrl. s mind reménségre

való

fundamentumot is vét lelkében, hogy, ki tudja talám még
 ki szabadulhat e' mély veréből. Sőt nem csak ezt csele-
 kezzi, hanem értvén már Istének kegyelmes köz ígértit,
 a' bűnőinek meg-tartása felől, az Evangéliumnak azokat
 az éllettel tell' es édes szavait, s meg-járván már azok az ő
 szomorú szívet, annak előtte vad és zilaj lelke, szelédül-
 ni, meg-alázodni, a' tanétára figyelmezőbbé lenni, a'
 bűnön, s az Isté, olly szerelmetes, tűrő szenvedő Atya-
 meg-bántalan törődni kezd. Ah mely közel csef-is már.
 ez az ldvetséghez, sőt ugyan belélépés abban! Mert ez
 immár bizonynyal a' kegyelének és engesztelésének lelke,
 mint Zachariás jelenti: *ki öntöm a' kegyelemnek és engesz-* Zach. 12.
telésnek lelkét. Mit szerez már az? *és rám tekintenek, kit ál.* v. 10.
szal szurtanak, és siratják őtet, mint ember szokta siratni egy- Csel. 1. v.
gyetlen egy magzatját, &c. Mint hathatósan bé-telék ez 37.
 ama' három ezerekben; s több sokakban,

Háznai e' Tanuságnak. 1. Meg-feddetnek innen. Háznai.
 ama' habahurgya hirtelen Vigasztalók, kiknek sem irok
 sem selenczék, s Doctorkká télszik magokat. Ez il-
 lyen meg-nyomorodott lelkűhöz fogván, mindjárt de-
 rék *examenre* fogják azokat, hitetnék erőssen őket a' Je-
 sus Christusban: s azonban azok még csak arra-is alig
 vehetvén magokat, hogy azt higycék-el, hogy nem tel-
 lyeséggel meg-bocsáthatatlan az ő bűnök; hogy nem
 mondhatják mindjárt, hiszek Uram, hiszek! nagy hja-
 lévén még ennek; hanem igazán ki-mondván a' lelkek
 bibéjét, hogy ők még nem érzik magokban azt a' hitet;
 nagyon orrokban veszik, mint ama' nyegédes Orvosok
 nem engedhetvén mindjárt s nem szabhatván a' szokot-
 tan Betég, *prescriptio*jokhoz magát, dülnek fulnak, rijo-
 gatják

gatjára nyomorékot, többétik kinnyait, s-fokszor. o-
dai-is hagyák: és így a' mit mások, vagy maga épített-is
Job. 13. 4. magán, kegyetlenül el-rontják. *Semmire kellő Orvos!* *el-*
1. Cor. 8. *vesztedé a' te, külömbiséget tenni nem tanult kemény-*
v. 11. *ségeddel, azt a' kiért Christus meg-holt?* Magad-is penig-
szegény kelepzében szorult Szív, ha magaddal c'kép-
pen bánol, magad leszfiz hohéra lelkednek. Más mo-
dot tanuljunk azért f-fzokjunk, ha használni akarunk.
A' következik, a' következő Haszonban.

2. Haszna Oktatás, Először-is a' Vigasztalokhoz az
ilyen állapotokban. Te azért isten féltő Vigasztal, ne-
csél ilyenkor mindjárt kétségben, hanem az Urnak ne-
vét híván segítségül, bátran fogj hozzá a' nyomorult-
hoz, így cselekedjél. 1. Tedd félre most ama' fene ri-
Sid. 4. 12. jögatást. Mert igaz hogy két élő tör az Isten igéje, mely bé-
Jer. 23. 29. hat a' velők és szék között: Pöröly az meg-rontja a' vasakat a'
kősziklákat; de nem ilyen éles beretv kell e' sebhez; a'
keménykő természetű általkodtak, f-fzines magoknak
tecző hypocriták körül kell e' spottal forgolodni; a' tö-
redelmes lelkekhez penig gyenge orvosság, olaj, balsá-
mum, kívántatik. Meg-mondja az Apostol, mint bánt
1. Theff. 2. ő ez ilyen hűvekkel, tanuld-meg te-is: *Szelédek voltunk*
v. 7. *ti közöttetek, mint a' dajka szokot dajkálkodni az ő magzati-*
1. Cor. 9. *val. Az erőtlenekek lőttem, úgy-mint erőtelen, hogy az erő-*
v. 22. *teleneket meg-nyerném.* Ama' fő Pásztor, a' Jesus Christus,
magais erreadot példátamaz ő szeléd maga viselésével:
Matth. 12. *a' töredezett nádat el nem törí, miglen iteltre viszi a' dolgot.*
v. 20. Azaz, nem úgy cselekedik mint ama' habahurga hirtel-
lő; ki meg-akarván építői az illy töredezett nádat, ha-
markodik véle, annál-is inkább őszve rontja; hanem

mint

mint ama' szeléd okos ember, ki gyengén f-fzép halkva
cselekedvén, egyenként a' töréseket helyben rakogatja
f-fillegeti, míg oltán helyén lévén minden czikkely jól
fel-épül. Olvashacza-meg Ezechielnél is, mint írja le a
maga Pásztorágát, Juhai környül; ki minek utánna,
ama' kemény f-csak a' magok hasznára néző Pásztorokat
igen meg-feddette fenyegette volna, hogy *csak magokat*
legeltették a' nyájnak kővéréből, az erőtlent nem erőstetgették,
a' beteget nem gyógygatták, a' meg-töröttet nem kötözget-
ték, *és ellenbő ilyen nagy indulattal való Pásztornak*
jelentí magát, az ő juhaihoz: *Az el-vestettet meg-ke-* v. 16.
reszem, és az el-tévestettet viszsza hozom, a' meg-sérültet bé-
köröm, és a' beteget meg-erőstetem. Olyan indulatot őltőzz
azért, ha Christus igaz szolgája akarsz lenni, itt ez aránt
fél, minémő az igaz jó Orvosok, kiknek hírek kötelefsé-
ge szerént-is fel-törtt czéljok, nem annyira a' bér, mint a'
nyomorultal- való jól tétel: mit cselekedsznek ezek?
Ugy meg szokott csni szívek a' nyavalyás betegen, hogy
magok-is betegek belé, f-nagy szánakodó irgalmas indu-
lattal bánnak véle. Így cselekedjél te-is, hogy pályafu-
tásod végén vig lelki ísmérettel mondhasd te-is a' mit az
Apostol fellyebb mond vala: Az erőtlenekeknek bete-
geknek, beteg erőtelen lőttem, hogy őket meg nyerhet-
ném. 2. Vedd elődben az Istennek *methodusát* utját, a'
mellyen ő elő mégyen e' féle töredelmes meg-ijetkezett
léleknek gyógytásabá; f-téis cselekedjél a' szerént. Val-
lyő mit cselekedzik Isten? Eő elsőbő közönséges orvossá-
got hirdettett ki, az Evangeliumban, az illy igen meg-
fojlodott bűnös léleknek könnyebbítésére, és az igen
meg-háborodott lelki csméretnek esendefítésére. Mi-
némő-

F

némövek a többi között ezek: *Ugy szerette Isten a világot, &c.* Ján. 3. 6. *Ísmér. Az Urnak lelke én rajtam, s küldött engem a Jehova Evangelium hirdetni, a szegényeknek, és a megtörettetett lelkűeknek békítésére, &c.* Ela, 6. 1. Mely profétia szerént, hij-is már mindeneket, e felkenettett Jესus magához: *Jőjjetek én hozzám mindnyájan, valakik meg fáradtak, és megterheltek, én meg nyugtatlak benneteket.* Matth. 11. 28. Másodszor, el-hiteti ez ilyen nyomorultal ugyan az Evangeliumi igiretek által, hogy legyen orvosság Christusbán, mely általa a bűnösök, s ő is azok között, meg-tartatathatnak; noha még nem mondhatja, *megtartattatom, s e községes el-hitetés-is, mely általa a meg-ijetkezett bűnös, a mint a Tanuságban állatok, meg-kaparik hogy kétségben ne elessék.* Eza a többivel együtt, az ő e végre való édes beszéde, Esa. 55. 7. *Hagya-el a gonosz ember az ő útát, és az álnok férfiú az ő gondolatit: és térjen az Urhoz, s könyörül rajta, és a mi Istenünkhez, mert hajlando a meg-bocsátásra.* Harmadszor osztán, tzeledérgeti, e féle édesgetéssel a bűnösnek fene szívet, hogy a mely éretlen keléshez az előt, csak hozzá sem érhettek, már a flastromozásokat

Esa. 1. 6. *nyomogatásokat-is el szenvedgye.* Mely kezdeti is a gyógyulásnak. Így cselekedgyél te-is. Lcg először a rettegő lelki ísméret előtt, Evangeliumi igireteket forgass, fontos és hatható szép beszédekkel; az után légy azon, hogy mind addig s-addig ébrezgezd, a jelentett igiretekkel, s ha azoknál-is hathatobb jut ezedben, a bűnnek, és Isten az ellen-valo haragiának érzése miatt el-bágyadt lelkét, mig rá veheted, hogy hitesse-el magával hogy neki-is nem szintén oly lehetetlen az idvesség, a mint ő véli.

veli. Melyre ha midőn szível ráadja magát, ezedben vehedd abbol; hogy fokkal inkább kezd szavadra fűlelni, őrmesben kezd halgatni a mit neki mondasz; s még osztán maga fog tudakozni tőled, az idvesség felől, mint szintén ama három ezerek (kiknek példájokban vannak is Aét. 2. 37. mind ezek.)

2. Hazon. Te magadnak is penig ő meg-ijetkezett szegény töredelmese lélek! hasonlo *Instruítio* oktatód vagy on a Tanuságban. Ki tudja, nem mindenkor kaphatsz e nyomorúságodban Oktatót; magad légy azért itt magadnak Papja. Meg-rémültél igen ez lelki nagy inségben? úgy annyira hogy immár arra kizitet a Késértő, sőt a magad el-kényszeredett szíved-is, hogy csak hadd oda magadat, első derekassan kétségben; vagy öld-meg magadat, menekedjél meg lelked esméretinek szörnyű furdalától, mentől hamarébb, mint *Saul és Judás?* Oh a nagy Istenért, il. 1. Sam. 3 t. Ilyenkor kilátsa lelked tenéked a Pál ama szavát: *Ne vessezd, ne vessezd magadat.* Nosza fordulj az Evangeliumra; valamennyi igireteket Matth. 27. tanultál onnan, amaz igen kegyelmes Atyának, az Istennek, Christusbán v. 4. való kegyes maga-ajjalási felől a mindenféle bűnösökhöz, gondold elő, forgassad sürűven elmédben, hányad vesszed azokat, ugyan lelvén mellyekre következik, avagy csak valami kicsiny meg-pihenése busongo szegény lelkednek, csak annyira vehetvén báre egy elsőben azt, hogy vagy csak azt hitesse-el magával, hogy nem oly lehetetlen őnéki is, noha nagy bűnös, az idvesség, mind e kédig ítélte. Ezt penig untalan cselekedjed. Ha egyszer, kétszer, s többször nem használ-is, de félben ne hadd; azt se próbáld-meg, hogy határt írál magad eleiben szívedben, hogy még enyíster amanyíster meg-cselekedj; ha szíved indul jóvalj; ha nem, csak halni bocsátkozol: mert ez Isten meg-limitálása határok köze. Solt. 78. 1. *zaverte* lenne; mely minémű szörnyű vétek Isten ellen, meg-láthat a nyakas Isráel példájában, a Soltárban. Minden dolognak ideje vagy on, azt mondgya Salamon; bizony vagy on ennek-is. Azonban eléggé eb. Eccl. 3. 1. *rezgetheted csüggedező lelkedet, a Prophéták és Apostoloknak ama szép igiretekkel, mellyekben mint egy ugyan kéz bé adással kötelezik Isten képében magokat tenéked: Várjad csak, ol-jóven el-jó. Még csak Habac. 2. egy igen kicsinyke idő vagy on hátra, és a ki el-jóvenő el-jó, s nem kéjlik. v. 3. Nem kéjleli az Ur az ő ígerését, a mint némelyek késelemlenek itélik Sid. 10. 39.*

F 2 Aét. 1. 2. Pct. 3. 8.

Solt. 34. v. 19. *azt. Isten, a' mit már egy néháyszor Dávidtól meg-értettél: Közel-
Ulr (közeli hallodé!) a' töredelmes lelkevekhez. A mikor pedig el-érke-
zik Sz. Felsége, úgy annyira hogy érzed immár azt a' maga el-hitetését
lelkednek, s-annyira való feje fel-emelését annak, hogy nem lehetetlen
volna (ha Istennek tetszenék) a' te idvésséged is, mint a' több hasonló
bűnösöké; ám meg-értéd, hogy mindjárt szelidülni, lágyulgatni és
hodolni kezd szíved az Isten dajkálkodása alatt.*

Az azért itt a' kérdés (bizodalom és vizsgálás vételnél okáért) mi-
ből különböztetheti meg, hogy a' mivel a' léleknek töredelmessége
láttatik meg-újulni; az már nem csak a' törvénynek rettentésetől esett tö-
redelmesség, hanem Evangelumbéli is? Ebből, hogy a' pulzta őszintén-
való törvénybéli töredelmesség, kiváltképpen a' büntetéstől való féle-
lemtől vagy; de már ha Evangeliumi is egyszer s-mind, büntetéstől
való féltében is szomorkodik ugyan a' lélek, azt nem tagathatni; de nem
az immár a' tördésnek a' fő oka, hanem a' bűn, melyet hogy edes menyei
Istenének meg-bántására cselekedet. az a' mi szívet leginkább gyötri. Mi-
tach. 12. kor a' Sidoknak Isten a' meg-térítő kegyelmét adja, azt jelenti Zachariás,
v. 10. hogy az ő fog fájni mindenek felett azoknak szívek, s-azt siratják jajgatják,
oly keservesen, hogy Christust által verték. Dávid amaz egykori nagy
háborodásának, (mely oly nagy vala, hogy meg-rodhasztotta, és meg-
Solt. 38. 2 *senyvesztette sebeit, s-ugyan ordétor szívének nagy keservségében) ez
6. 9. 4. 5. nagy háborodásának mondó ilyen okát adja: mert úgy-mond, az én ha-
6. mifiságim el-borították az én fejemet, és mint egy nehéz tereb, reám
nehezültének erőm felett: az én bolondságom mindennek az oka. Innen
következnek oftán a' bűnnek derék megutálása, előbbeni életének s-ma-
ga viselésének meg-gyűlölése, minden enygetés nélkül meg-vallása.
s-a' maga meg-alázása mind a' poriglan: annak utánna oftán a' kegyelem
szomjuhozás, mely már kezdeti a' hitnek. Mint mind ezek, a' mi Tékozlo
Fiunknak állapotjában előnkben adnak. S- ha ki bővebben akar ezekről
tudósíttatni, meg-lathatja a' fellyebb fel-jegyzett Prædicationokban. En
már tovább nem megyek, él-érvén Isten kegyelméből a' czélt-melylet
fel-törtem volt.*

Meg-értétek Isten kegyelméből, ez maga hitte, s-linea mellett felet-
téb el-ment lőjnak, mind siralmas Eszinek, s-mind pedig örvendetes
Fel-ka

*Fel-kelésének példájából, mely vezedelmes dolog legyen embernek
magát, valamely egy nagy bűnben szerencsétlen, melyből oftán mind
többet-többet esvén, annyi veszélyben fűződik, hogy rendszerént el-
kellertik veszni beléjük. Másodszor, hogy mikor Isten, az igen el-vete-
medett bűnöst, derekasan meg-akarja fogni; oly nyomorúságot hozze-
já, melyben meg-akadván se té se tova nem mehet. Harmadszor, hogy
kétségben esés által találhatni fel idvésségre az urat. Es végezetre, hogy
a' kétségben esendő léleknek meg-kapására legközelebb való orvosság,
azt hitetni el vele az Evangeliumi s-üri igiretekből, hogy az idvésség né-
ki is, mint szintén a' több bűnösöknek nem lehetetlen. Hátokon hor-
dozzák ez Tanúságok, a' fok szép Hasznokat; csak rájuk emlékezés kíván-
tatik. Az Apostol szavaival rekeszték-bé mindeneket. A' mellyek az en-
Solt. 17. 4
lőt meg-irattattanak a' mi tanúságunkra irattattanak-meg, hogy a'
békeséges thrés, és az irásoknak vizsgálása által, reménységünk lé-
gyen. Oh töredelmes lelku minden Fia Leánya Istennek! adja a' nagy
kegyelmű Vr, hogy ez meg-értett szent Elmélkedések által, a' kétségből
éledj élő reménységre. Amen.*

